

Iz Karnika

Iz Trebije

Nevarna skala. Nad Novim trgovom se je ujela med dve drevesi velika skala...

Ko so lani v oktobru začeli v Trebiji prostovoljno kopati temelj za nov zadrževalnik...

Iz lanske doline pri delu za skupni gospodarski in kulturni napredek.

Iz Vodice

Pretekli četrtek zvečer je nastal požar zaradi tega, ker so sestniku Dimitru Seršenu...

Klub rezervnih oficirjev je imel v nedeljo prvi sestanek po polletnem odmoru.

Delavsko prosvetno društvo »Solidarnost« pripravlja v režiji prvaka ljubljanske drame...

Iz Bohinja

Občinski odbor SZDL v Bohinjski Bistrici je priredil v nedeljo tradicionalni »kravji bal«...

Nekaj dni pred občnim zborom, ki je bil 16. septembra, je KUD »Tone Šifrer« za svoj zaključek priredil prvi škofovski kulturni družabni večer.

Zadružni dom ne bo le središče kulturnega dela, tu bodo še trgovina, menza, gostilna, razna skladišča...

Z dograditvijo novega zadrževalnega doma se bo pričelo v Trebiji novo življenje...

Iz Radovliče

V našem mestu se v zadnjem času precej gradi. V središču mesta so v poslopju okrajnega sodišča prizidali še eno nadstropje...

Iz Kranja

Ljudski odbor mestne občine je videl veliko potrebo po ustanovitvi reprezentativne restavracije v industrijskem bazenu ob Savi.

S sodišča

Julka Grm, doma iz vasi Pleše pri Novem mestu, je bila v letu 1952 negovalka v otroških jasliah Bombažne predilnice in tkalnice v Trziču.

večji je lastnica stanovanja dovolila, da pri njej lahko prespi čez noč. Naslednji dan zjutraj je šla gospodinja zgoraj v mesto...

V poletju 1952, ko že ni bila več v Trziču, je prišla ponovno v Trzič in se tam neki ženski predstavila pod tujim imenom.

Obtoženka je bila zaradi podobnih dejanj že enkrat predkaznovana na 6 mesecev zapora in ob upoštevanju te obtežilne okolnosti je bila sedaj ponovno obsojena na 1 leto zapora.

Med deli sta dve dramati, dve komediji, dve mladinski igri in ena opereta. Poleg tega je gostovalo še 6 družin s 6 deli...

Diskusija o novi sezoni in programu na občnem zboru še ni bila zaključena. V Škofji Loki lahko rečemo, da je igralskega kadra dovolj in tudi režiserjev ne manjka.

umestno vabiti poklicnega gledališča, ker se boje, da bi padla volja do dela pri igralcih-amaterih...

Nave knjige

Od založbe »Kmečka knjiga« Ljubljana smo prejeli: Ing. Kincl Vladimir — Ing. Zaplotnik Ivan »Kratka strokovna navodila«, strani 61.

Ob nastanku Cankarjevih »Hlapcev« Prešernovo gledališče je z njimi stopilo v novo sezono

»Hlapci« (napisani 1909. l.) so delo, ki predstavlja življenjsko gradacijo Cankarjeve umetniške rasti ter politične razgledanosti...

obiskovalcem pa bo v nemajhnem zadovoljstvu, da jih bomo 25. septembra doživeli po njihovi zamisli tudi v Kranju.

Klerikalizem pa ji je bil kot nalašč najboljšo sredstvo za združitev vseh reakcionarjev, kot so bili Šuklje, Missija, Jeglič in Korošec.

liahko socialdemokrat. Naslilal pa ga je kot individualista, kakršen mu je bil potreben, da je lahko ob njem razvili idejo drame.

Prešernovo gledališče se je odločilo, da bo vsako leto uprizorilo po eno Cankarjevo delo. Tega programa bi slej ko prej — ne sporadično po nekaterih obilnostih obveznostih slovenskih gledališč — prišlo že zaradi tega, ker ne pomeni Cankar za nas le manifestacije naše nacionalne umetnosti...

FINSKA - dežela športa in združništva

Finska je sama po sebi revna, kajti njena zemlja je skopna, podnebje pa mrzlo. Finska očara človeka po veličini svoje samote in trpkosti nedotaknjenosti. Zima trpi dolgo časa. Več kakor šest mesecev v letu prežive Fini v ledu in snegu. Šele v aprilu razbijejo vode ledeno skorjo. Večkrat so že proslavili prvi maj v snežnih viharjih. Toda tedaj se zgodi čudež, sonce hipoma prebudi vso naravo, breze se odenejo z nežnim, svežim zelenjem, siva polja in suhi travniki se bohotijo v pisanih barvah. Pomladi, kakor jo mi poznamo, skoro ni, ker mrzla zima hitro preide v poletje z vročim soncem, z zapadnimi vetrovi opoldne in s hladno, sanjavo tišino zvečer. V juniju sijajo sonce podnevi in ponoči. Tedaj uživa finska mladina bele noči.

Led je v desetisoletjih razoral deželo in se stajal v 30 tisoč večjih in manjših jezer, da je ostalo le malo prostora za pesek, flovico in rodovitno zemljo, na kateri so v stalnem boju s kruto naravo zrasi finški gozdovi. Čim bolj gre človek proti severu, tem bolj ga osvaja samota pokrajine.

Neusmiljena granitna tla, jezera in deroče vode, mrz in samotni silijo Finca k herojskemu boju z naravo za svoj obstanek. Ta boj oblikuje značilni Fince, ki so močnejši, trdi, resni in odločni ljudje.

Zato je Finska tudi dežela plemenitega športa. Zato finški tekmovalci uspešno tekmujejo in zmagojujejo nad predstavniki mnogo večjih narodov.

Trd boj z naravo, stoletni boji za narodno samostojnost in severnjaška razumnost sta vzbudila v Finih tudi smisel in razumevanje za pravo združništvo, ki naj z medsebojnim sodelovanjem združnikov olajša gospodarske skrbi.

V severnih skandinavskih državah je tudi združništvo najmočnejše razvito izmed vseh evropskih dežel. Združna misel je prodrla tako med delavce kakor med kmete in obrtnike, tako da je skoro ves finški narod organiziran v združenjih.

Veliki finški roman »Sedem bratov« (spisal Aleksis Kivis) nazorno razodeva zdravo ustvarjalno moč združnega gibanja: Sedem bratov, ki jih ne more rediti očetova domačija, sklene, da jo zapustijo in da gredo ustanoviti skupen dom. Skupno odidejo v neobljuden kraj, s sedemkratno moško

močjo vihtej sekire in orjejo in drugo poletje že zavalove žitna polja iz divjine in pustinje. Različni so si po značaju in temperamentu, toda drug z drugim dele srečo in nesrečo, tovariško in neustrašeno delajo za skupno blaginjo. — Tako se je finsko združništvo rodilo iz različnih potreb, nastale so razne oblike zadrug, toda vse skupaj je vedno vodil isti cilj. Danes zavzemajo zadržuge na Finskem odločujoče mesto v gospodarskem in kulturnem življenju države in Fini vidijo v zadrugi pot k zboljššanju gospodarskega stanja. Skoraj vsak odrasel Finac je član kakke zadruge.

Združništvo daje lice in izraz vsej deželi. Tako je prišel Šved Ohde na deževan aprilski dan v kmečko vas Lapna: sredi vasi stoji gradu podoban občinski dom. Poleg občinskih prostorov je v njem gostilna in kavarna in tako je občinski dom središče vsega družabnega življenja. Vas šteje 14.000 prebivalcev. V vasi so tri zadržuge prodajalne, sedem zadržugnih mlekar, šest kreditnih blagajn, zadruga za plemenske bike, zadruga za pridelovanje in prodajo svinjske masti, zadruga za stroje in še razne zadržuge in kulturne organizacije.

Takšnih vasi kot je Lapna je na Finskem polno. Združniki imajo redna mesečna zborovanja, na katerih s čudovito stvarnostjo obravnavajo vse upravne in poslovne zadeve. Čeprav se volijo odborniki za-

pravah so tehtni, prepričljivi in stvarni ter imajo velik vpliv na razvoj združništva.

Finska jezera pri Knopiju

kov in zglednih združnikov, kar ima odločujočo vlogo v napredku Finske države.

M. A. Carleton je prinesel Ameriki kruh

Pšenica ni bila vedno kulturna rastlina, ki jo sejejo v razorana polja, da ob dobri letini preživijo cele narode. Nihče ne ve imena prvemu Turku, Judu ali Tataru, ki je pred desetisoletji prišel na misel, da bi lahko ta divja azijska trava postala hrana človeštva, da bi se dala spremiti v žito, ki se seje in čigar zrna bi se dala hraniti, da bi od njih živel človeški rod.

Dandanes je Amerika med prvimi žitnicami sveta, toda dolga je bila njena pot, da se je do tega povzpela.

Mark Alfred Carleton spada med tiste ljudi, ki so največ storili za napredek poljedelstva, našel je pravo pšenično seme, ki obrodil pod najneugodnejšim podnebjem.

Rojen je bil 1866. leta v ameriški državi Ohio, odkoder so se njegovi starši kmalu preselili v Kansas. Ko je še v njegovih mladeniških letih rja pokončala skoro vso pšenico in povzročila veliko lakoto v deželi Kansas, je začel Carleton razmišljati, kako bi dobil pšenico, ki ji rja ne bi mogla doživeti. Od tedaj je svoje življenje posvetil pšenici. Prišel je na državno poljedelško poskusno postajo.

Od vseh koncev sveta si je dal pošiljati razne pšenice in dobil je nad tisoč različnih vrst. Studiral je bradato japonsko pšenico onigara, preskušal cesarsko pšenico iz Nemčije, italijansko puolifero iz okolice Rima, rattling tam iz Avstralije itd. Carleton je

sejal vsa ta različna semena. Dognal je: tista pšenica, ki najtrdovalneje kljubuje vsakemu podnebjem, da tudi najboljše kruh.

Zato je šel preizkušat razne sorte pšenice na ameriški sever. Imel je srečo. Dočakal je eno najboljših mrzlih, suhih zim. Carleton je opazoval, kako mrzav uničuje eno pšenično vrsto za drugo. Vedel je, da mu bo ena trda zima razodela več, kakor dvanajst let poskusov v laboratoriju ali neke pod milim podnebjem. Od tisoč sort pšenice jih je poletni ostalo le kakšnih sto.

1897. leta je odpotoval na vzhod. Po dolgem tavanju in raziskavanju Rusije je prišel h Kirgizom v turgajsko stepto, ki je vroča kakor Sahara. In

beni. A ne samo, da jih ni uničila. Ona je bila prva, ki je o njih govorila pred vama, ali ni res, Rommy? —

— Res je. Tedaj je imela hud živčni napad — potrdi mladi sodnik.

— Živčni napad? Moj dragi prijatelj, to je bila ena izmed njenih sijajno odigranih komedij. Pretvarjala se je, samo, da nas je lahko obvestila o pismih. Bila je strašna, zvita, maščevalna kača. — Evica, vam je slabo? Nikar, dušica, kmalu bom pri kraju!

Jack? On edini je gotovo vedel resnico. Vedel je, da ni sam uporabil strupa, torej je lahko uganil, da je samo Marga to storila. Spoznal je, da je Marga vedela, že dolgo vse vedela. Čeprav je vedel, ni izpregovoril, je ni izdal, ker jo je ljubil. Obtožbo je sprejel kot kaznen, ker je Margi uničil srečo. Vendar — Marga je bila morilka, ona je ukrenila tako, da je padel najv sum. Spoznal je nizkotnost njenega maščevanja. Zato ni maral nikdar več z njo govoriti, niti je ni pogledal v obraz, ko se je pojavila na sodišču. Mislim, da sem s tem povedal vse.

— Evica je vstala in se opotekla po sobi. Rommy jo je prijel.

— Ne boj se, Evica, nihče ne bo tega izvedel. To naj ostane samo med nami, kajne, Bert? —

— Gotovo, odvrne resno Bert in stopi k oknu. Zunaj je bila krasna pomladna noč. Na zemljo je rosil blažen mir. Gospod King je strmel v temo in se ni ganil.

— Rommy, pojdi, pusti me! — vzdihne Evica. — Jaz sem Margina sestra. — Marga je bila... —

— Evica, če misliš, da bi utegnil biti tak ničvrednež, potem Evica, zaslužiš, da te nabijem. Ti, moja uboga deklica! Nič ne maraj! Marga je bila bolna. Ni vedela kaj

počne. — Vstal je, naglo potegnil Evico k sebi in poljubljal solze, ki so polzele po njenih licih. — — —

— Evica moja! —
— Rommy! —
Diskretno je Bert King zapustil sobo.

Še isti dan je Bert vzel slovo in odpotoval iz Browna.
Konec.

Zakleta hiša

16 Ariel Kassack:

Povrnimo se k dogodkom! Vemo, da je Jack pripravil liker, vemo, da je bil on edini, ki je serviral, vemo tudi, da je bila njej, ki se je izdajala za njegovo sestro, namenjena smrt. Toda kako naj bi bil vedel, da bo zastrupljena pijača prišla ravno Mary v roke?

Ko sem to razmisli, me je presunilo spoznanje resnice, ki je tako strašna, da je nisem hotel verjeti. Toda čim bolj sem se branil, tem vztrajneje se mi je vsedala v možgane. Nekdo drug je bil, ki je imel vzrok, da je sovražil Mary. Ali se spominjate, da je lekarnar izjavil, da je Jack v kratkih presledkih kupil dve škatljici arzenika? Kdo mu je prvo ukradel? Ali ne tista oseba, ki je imela namen umoriti njegovo ženo? To je bila ista oseba, ki je Mary izročila usodni kozarec. — Zal mi je, Evica, da moram to izgovoriti, verjamite mi, da je strašno, a je le resnica. Moram vam povedati.

Evica je zastokala:

— Ne Marga, samo ne Marga! —
Evica je odsedela negibna. Dolgo se ni nihče zganil, niti spregovoril. Končno je zašepetala:

— Bert, nadaljujte, vse hočem slišati! —
— Karkoli naj še Bert pove, ne pozabi, da je bila tvoja sestra vedno živčno zelo

